

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

25 noiembrie 2014

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în componența:

președinte – Nicolae Gordilă,

judecători –Iurie Diaconu, Liliana Catan, Ion Guzun, Maria Ghervas,

judecând, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Bălți, Pasat Liliana, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 11 iunie 2014, în cauza penală în privința lui

Nesterenco Tatiana Victor, născută la 26 septembrie 1991,
originară și domiciliată or. Edineț, str. Petru Rareș, 53.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. în prima instanță din 03.10.2013 pînă la 24.03.2014

2. în instanța de apel din 17.04.2014 pînă la 11.06.2014

3. în instanța de recurs din 19.08.2014 pînă la 25.11.2014

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Edineț din 24 martie 2014, Nesterenco Tatiana Victor, a fost recunoscută vinovată și condamnată în baza art. 189 alin. (3) lit. e) Cod penal, la 6 ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip semiînchis pentru femei și amendă în mărime de 1 000 unități convenționale, ce constituie 20 000 lei.

A fost încasat de la Nesterenco T. în beneficiul părții vătămate, Muzîca Ecaterina, prejudiciul material cauzat prin infracțiune în mărime totală de 240 lei și în beneficiul părții vătămate, Muraviova Irina, prejudiciul material cauzat prin infracțiune în mărime totală de 150 lei.

2. Potrivit sentinței, s-a stabilit că Nesterenco T., la începutul lunii iunie 2013, în jurul orei 17.00 aflîndu-se în parcul „Vasile Alecsandri” din or. Edineț, prin șantaj, avînd intenția de profit și îmbogățire, cu scopul de a însuși bunul din avutul altei persoane, s-a apropiat de minora, Strelcova Tatiana, născută la 11.10.1994 și sub pretextul recuperării unei datorii nejustificate, a cerut de la ultima 800 lei pe care aceasta nu îi avea. Atunci, Nesterenco T., a cerut de la Strelcova T. geanta de unde a însușit un telefon mobil de model „LG” KP 265, în valoare de 516 lei.

Tot ea, în decursul lunii iunie 2013, continuîndu-și intențiile sale criminale îndreptate spre însușirea bunurilor altei persoane, prin șantaj, de mai multe ori, în diferite perioade a zilei, amenințînd cu violența și cu răspîndirea unor știri defăimătoare, sub pretextul că minorele, Sadovscaia Irina, Muraviova Irina, Muzica Ecaterina și Cernova Liubovi, au înjurat-o prin amenințarea cu aplicarea violenței fizice și psihice exprimate prin aplicarea loviturilor corporale, amenințarea cu persecutări ce lezează onoarea și demnitatea umană, amenințînd-o prin telefon și

expediindu-i mesaje cu conținut amenințător, a cerut de la minorele indicate bani, obținând astfel de la Sadovscaia Irina 185 lei, de la Muraviova Irina 150 lei și de la Muzîca Ecaterina 240 lei. Conform raportului de expertiză medico-legală nr. 179-D din 07.08.2013 s-a constatat că în urma loviturilor primite, minora Cernova L. s-a ales cu vătămări corporale neînsemnate.

Acțiunile lui Nesterenco T., au fost încadrate în baza art. 189 alin. (3) lit. e) Cod penal, *șantajul, adică cererea de a transmite bunurile proprietarului, amenințând cu violența persoana, cu răspîndirea unor știri defăimătoare despre ele, urmat de dobîndirea bunurilor cerute.*

3. Sentința a fost atacată cu apel de către:

3.1 Avocatul, Radeanu Gheorghe, în numele inculpatei, prin care a solicitat casarea acesteia, cu pronunțarea unei hotărîri de achitare a inculpatei, deoarece în acțiunile acesteia lipsesc elementele componente infracțiunii imputate. În motivarea apelului a menționat că inculpata nu a avut intenția de a însuși bani și obiecte de la părțile vătămate. În ședința de judecată s-a stabilit, că partea vătămată Sadovscaia I. nu a transmis inculpatei suma de 150 lei, însă împreună cu Cernova L., Nesterenco T. și Gainer O. au servit băuturi spirtoase în semn de împăcare de suma dată și nu a insistat în ședința de judecată să-i fie restituită suma. La rîndul său, Muraviova I. a transmis prin Cernova L. suma de 150 lei, ca ultima să-i transmită lui Nesterenco T., însă în ședința de judecată s-a stabilit, că Cernova L. nu a transmis bani inculpatei. Referitor la epizodul cu Muzica E. s-a stabilit, că ultima ar fi transmis bani în sumă de 240 lei în semn de împăcare cu Nesterenco T. Telefonul mobil a fost transmis benevol de către Strelcova T., faptul dat fiind confirmat și prin declarațiile părții vătămate Cernova L.

3.2 Inculpată, prin care a solicit pronunțarea unei hotărîri corecte, deoarece consideră sentința ilegală și neîntemeiată și nu recunoaște vina în săvîrșirea infracțiunii imputate.

3.3 Avocatul, Toncoglaz Irina, în numele inculpatei, cu apel suplimentar, prin care a solicitat casarea acesteia, cu pronunțarea unei noi hotărîri prin care să-i fie stabilită pedeapsă cu suspendare condiționată a executării acesteia, pe un termen de probă conform legislației în vigoare, fără aplicarea unei pedepse complementare. În argumentarea apelului suplimentar a invocat că infracțiunea a fost săvîrșită de Nesterenco T. din imprudență. Inculpata a considerat că anume prin aceste acțiuni ea, fiind ofensată, poate apăra onoarea și demnitatea sa, neînțelegînd caracterul prejudiciabil al acțiunilor ei. Executarea pedepsei în penitenciar va influența negativ asupra inculpatei, va absorbi experiența altor condamnați din viața lor criminală, devenind absolut pierdută pentru societate. Pentru acțiunile săvîrșite pedeapsa aplicată de instanța de fond este foarte aspră.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 11 iunie 2014, au fost admise apelurile declarate, casată sentința în latura stabilirii pedepsei și pronunțată o nouă hotărîre prin care, Nesterenco T., a fost condamnată în baza art. 189 alin. (3) lit. e) Cod penal, cu aplicarea prevederilor art. 79 Cod penal, la 5 ani închisoare cu amendă în mărime de 1 000 unități convenționale, ce constituie 20 000 lei.

În baza art. 90 Cod penal, a fost suspendată condiționat executarea pedepsei cu închisoarea, pe un termen de probă de 3 ani.

Dispozițiile sentinței privitor la acțiunea civilă și corpurile delictive au fost menținute.

5. În motivarea soluției adoptate instanța de apel a menționat că instanța de fond a respectat normele procesuale, a verificat complet, sub toate aspectele și în mod obiectiv circumstanțele cauzei și a apreciat probele administrate din punct de vedere al pertinentei, concludentei, utilității și veridicității, iar toate în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor, corect ajungând la concluzia privind vinovăția inculpatei în faptele imputate și a încadrat just acțiunile inculpatei conform art. 189 alin. (3) lit. e) Cod penal, care de altfel nu a fost contestat sub aceste aspecte.

Totodată instanța de apel a considerat, că instanța de fond la stabilirea pedepsei inculpatei nu a ținut cont în deplină măsură de principiile generale de aplicare a pedepsei prevăzute de art. 61 alin. (2) Cod penal, precum și de criteriile generale de individualizare a pedepsei potrivit prevederilor art. 75 Cod penal, de scopul pedepsei penale, de corectarea și reeducarea inculpatei, precum și nu a ținut cont de circumstanțele reale și personale în privința inculpatei, stabilindu-i o pedeapsă prea aspră.

Instanța de apel a constatat că, prima instanță a aplicat pedeapsa în limita minimă prevăzută de lege, fără a reține circumstanțele atenuante prezente la caz și anume recunoașterea vinei, achitarea parțială a prejudiciului și căința sinceră în cele comise.

Ținând cont de scopul și motivul faptei, precum și de rolul vinovatului în săvârșirea infracțiunii, instanța de apel a conchis că circumstanțele atenuante urmează a fi reținute drept circumstanțe excepționale ale cauzei, în urma cărora se confirmă necesitatea aplicării unei pedepse față de Nesterenco T. sub limita minimă, prevăzută de legea penală pe un termen de 5 ani. La fel, instanța de apel a concluzionat că nu este rațional ca inculpata să execute pedeapsa sub formă de închisoare, deoarece nu are antecedente penale, fiind la prima abatere, se caracterizează pozitiv, nu se află la evidența medicului psihiatru sau narcolog.

În viziunea instanței de apel, pedeapsa stabilită cu aplicarea art. 90 Cod penal va fi echitabilă faptei infracționale comise, corespunzând normelor legale și care va atinge scopul de corectare și reeducare a inculpatei, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni.

6. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către procuror, în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 10) Cod de procedură penală, prin care solicită casarea acesteia și menținerea sentinței. În motivarea recursului său invocă, că:

- pedeapsa stabilită de instanța de apel în privința inculpatei este contrară principiilor de individualizare a pedepselor, nefiind luat în considerație toate circumstanțele cazului, gravitatea infracțiunii, precum și faptul că părțile vătămate pe acest dosar sînt minore, iar impactul acestei infracțiuni asupra persoanei lor pot fi majore;

- careva circumstanțe excepționale ce ar permite aplicarea prevederilor art. 79 Cod penal, nu au fost stabilite de instanța de apel, iar acele circumstanțe la care face

trimitere instanța de apel precum că inculpata și-a recunoscut vina și se căiește sincer sînt pur formale, deoarece atît la urmărirea penală, la judecarea cauzei în instanța de fond, chiar și în apelul său, inculpata se declară nevinovată și solicită să fie achitată, și numai la examinarea propriu-zisă a apelului, inculpata a declarat că-și recunoaște vina și se căiește. Consideră căința sinceră a inculpatei declarată în instanța de apel a fost numai pentru a-i fi aplicată o pedeapsă neprivativă de libertate și nici de cum nu denotă faptul că inculpata a înțeles caracterul prejudiciabil al faptei comise și îi pare rău de cele comise;

- în prezenta cauză, aplicarea art. 79 Cod penal – aplicarea pedepsei mai blînde decît cea prevăzută de lege, cu aplicarea ulterioară a prevederilor art. 90 Cod penal, este absolut neîntemeiată, iar instanța de apel n-a îndeplinit consecutivitatea și ordinea de individualizare a pedepsei.

7. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, avocatul Toncoglaz Irina, în numele inculpatei, a depus referință privind opinia sa asupra recursului declarat prin care a solicitat respingerea acestuia ca inadmisibil, cu menținerea hotărîrii instanței de apel, considerînd-o conformă prevederilor legale ale art. 79 Cod penal, la stabilirea pedepsei inculpatei.

8. Judecând recursul declarat în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție concluzionează că acesta urmează a fi admis, din următoarele considerente.

Rezultînd din dispoziția alin. (2) art. 424 Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute de art. 427, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația condamnaților.

Procurorul își întemeiază recursul, în baza art. 427 alin. (1) pct. 10) Cod de procedură penală, care prevede că *hotărîrile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în cazul cînd s-au aplicat pedepse contrar prevederilor legale*.

Din conținutul recursului se desprinde că autorul acestuia invocă discordanța la aplicarea în prezenta speță a prevederilor art. 79, 90 Cod penal, în privința inculpatei, considerînd că nu au fost stabilite circumstanțe excepționale la judecarea acestei cauze, ce ar permite aplicarea pedepsei mai blînde decît cea prevăzută de lege, astfel rezultînd individualizarea pedepsei contrar prevederilor legale.

În decizia sa, instanța de apel a reținut ca circumstanțe atenuante recunoașterea vinei, achitarea parțială a prejudiciului și căința sinceră. Totodată, concluzionînd că aceste circumstanțe atenuante urmează a fi considerate și ca circumstanțe excepționale, urmînd a-i fi aplicată o pedeapsă sub limita minimă prevăzută de lege, pe un termen de 5 ani, cu suspendarea condiționată a pedepsei pe termen de probă, considerînd că este o pedeapsă echitabilă, care-și va atinge scopul prevăzut de lege.

Analizînd decizia atacată, în raport cu circumstanțele cauzei constatate în prezenta speță, Colegiul penal consideră că, soluția instanței de apel este neîntemeiată, la adoptarea căreia nu s-a ținut cont în deplină măsură de norma art. 75 Cod penal, care prevede că persoanei recunoscute vinovate de săvîrșirea unei infracțiuni i se aplică o pedeapsă echitabilă în limitele fixate în Partea Specială a

prezentului Cod și în strictă conformitate cu dispozițiile Părții Generale a Codului penal.

În desfășurarea concluziilor sale, instanța de recurs remarcă că, criteriile generale de individualizare a pedepsei sînt acele reguli, principii, prevăzute de Codul penal, de care instanța de judecată trebuie să țină seama la stabilirea felului, duratei ori a cuantumului pedepsei în cadrul operațiunii de individualizare a acesteia.

Așadar, Colegiul statuează că persoanei declarate vinovate trebuie să i se aplice o pedeapsă, echitabilă, adică în limitele sancțiunii legii în baza căreia persoana a fost condamnată. În același rînd, după caz, instanța este în drept de a aplica și prevederile Părții Generale a Codului penal, inclusiv și ale art. 79 și 90 Cod penal, în cazul în care nu sunt careva impedimente.

Aplicarea pedepsei mai blînde decît cea prevăzută de lege, potrivit alin. (1) art. 79 Cod penal, poate fi aplicată de către instanța de judecată ținînd cont de circumstanțele excepționale ale cauzei, legate de scopul și motivele faptei, de rolul vinovatului în săvîrșirea infracțiunii, de comportarea lui în timpul și după consumarea infracțiunii, de alte circumstanțe care micșorează esențial gravitatea faptei și a consecințelor ei, precum și de contribuirea activă a participantului unei infracțiuni săvîrșite în grup la descoperirea acesteia.

Din sensul acestei norme penale, se înțelege că trebuie să existe ori în împrejurările în care s-a derulat fapta infracțională, ori în datele privind personalitatea infractorului, circumstanțe, împrejurări, particularități, situații sau stări de lucruri, care constituie excepție de la starea obișnuită a lor ori a personalității inculpatului, iar împrejurările obișnuite sînt cele care predomină și caracterizează majoritatea cetățenilor și nu pot fi considerate excepționale.

Ca excepționale, instanța urmează să stabilească astfel de împrejurări care micșorează esențial gravitatea faptei și a consecințelor ei, precum și date privind personalitatea făptuitorului (grad de invaliditate – I, II (persoana cu dezabilități severe și accentuate), merite deosebite față de societate, alte circumstanțe de importanță majoră).

În cazul stabilirii unor asemenea împrejurări, instanța de judecată este obligată să indice în sentință care anume circumstanțe ale cauzei sunt considerate excepționale și în corelație cu care date despre persoana vinovatului ele servesc drept temei pentru aplicarea art. 79 Cod penal. Instanțele de judecată trebuie să studieze multilateral, în deplină măsură și obiectiv, toate circumstanțele și datele care caracterizează atît negativ, cît și pozitiv persoana inculpatului și care au o importanță esențială pentru stabilirea categoriei și mărimii pedepsei, fapt recomandat și menționat în pct. 11 a Hotărîrii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 8 din 11.11.2013 *Cu privire la unele chestiuni ce vizează individualizarea pedepsei penale*.

Ținînd cont de cele menționate, Colegiul penal consideră că, în prezenta speță, instanța de apel incorect a stabilit ca circumstanțe excepționale – circumstanțele atenuante, deoarece în cazul constatării circumstanțelor atenuante, prevăzute de art. 76 Cod penal, aplicarea efectelor acestor circumstanțe se face conform art. 78 alin. (1) și (2) Cod penal, adică pedeapsa principală poate fi redusă pînă la minimul prevăzut

de norma articolului imputat sau cea complementară poate fi înlăturată. Însă, nicidecum aceleași circumstanțe pot fi valorificate și ca circumstanțe excepționale, conform art. 79 Cod penal, deoarece rezultă că uneia și aceleiași situații de drept i s-a acordat o dublă valență juridică.

Totodată, Colegiul apreciază critic concluziile instanței de apel referitor la stabilirea circumstanțelor atenuante recunoașterea vinei, căința sinceră și repararea parțială a prejudiciului cauzat părților vătămate în cazul dat, fiindcă din lucrările dosarului se constată că inculpata nu a recunoscut vina în cadrul urmăririi penale, judecării cauzei în instanța de fond, chiar și în apelul declarat inculpata l-a motivat prin prisma nerecunoașterii vinei. Inculpata a recunoscut vina și s-a căit sincer la etapa judecării cauzei în instanța de apel, ceea ce în viziunea instanței de recurs a fost făcut pentru a evita executarea pedepsei reale pentru infracțiunea săvârșită. Faptul că inculpata a restituit prejudiciul cauzat doar părții vătămate, Muzîca E., fără a restitui prejudiciul material părții vătămate, Muraviova I., deși suma prejudiciului este doar de 150 lei, nefiind o sumă atât de semnificativă, Colegiul consideră că nu este incidentă și nici prezența circumstanței excepționale prevăzută la lit. e) alin. (1) art. 76 Cod penal, deoarece în cazul dat sunt mai multe părți vătămate, care nu toți au fost despăgubiți, iar din textul normei sus menționate se prezumă repararea benevolă a întregii pagube materiale.

Prin urmare, deoarece sancțiunea art. 189 alin. (3) Cod penal, la momentul săvârșirii infracțiunii prevedea pedeapsa cu închisoare de la 6 la 10 ani cu amendă în mărime de la 1 000 la 2 000 unități convenționale, fiind modificat prin Legea nr. 119 din 23.05.2013, în vigoare din 21.06.2013, care stabilește un minim mai mare a pedepsei cu închisoare de la 7 ani și a amenzii de la 1 500 unități convenționale, limitele maxime rămânând intacte, nu pot fi aplicate nici prevederile art. 90 alin. (1) Cod penal, deoarece reieșind din această normă suspendarea condiționată a pedepsei poate fi aplicată în cazul săvârșirii infracțiunii pentru care a fost stabilită o pedeapsă de cel mult 5 ani închisoare pentru infracțiunile săvârșite din intenție, situație ce nu se raportează la cazul dat.

Astfel, instanța de recurs notează că, prima instanță la stabilirea categoriei și termenului pedepsei corect a stabilit că nu sînt prezente circumstanțe atenuante și agravante, însă indiferent de acest fapt, această instanță luînd în considerație că infracțiunea săvârșită de inculpată face parte din categoria infracțiunilor grave, faptul că nu are antecedente penale, a recuperat parțial prejudiciului cauzat, i-a stabilit ca sancțiune minimul pedepsei prevăzute pentru infracțiunea imputată la momentul comiterii.

Colegiul penal, relevă că instanța de fond a efectuat o analiză suficientă a personalității inculpatei, ținînd cont și de conduita ei după săvârșirea acesteia și în timpul judecății. În acest mod, în viziunea instanței de recurs, prima instanță corect a apreciat că scopul pedepsei poate fi atins cu aplicarea pedepsei cu închisoare și pedeapsa complementară prevăzută de lege.

Instanța de recurs, în temeiul celor enunțate mai sus, apreciază că pedeapsa stabilită inculpatei, de către instanța de fond corespunde prevederilor art. 7, 61, 75

Cod penal, fiind motivată, individualizată și aplicată în limitele prevăzute de lege, hotărîrea dată fiind legală și întemeiată.

Prin urmare, Colegiul constată, că instanța de apel greșit a admis apelurile declarate și prin pronunțarea unei noi hotărîri de condamnare a inculpatei la pedeapsă cu aplicarea prevederilor art. 79 și 90 Cod penal, suspendîndu-i condiționat executarea pedepsei pe un termen de probă, a comis o eroare de drept prevăzută de art. 427 alin. (1) pct. 10) Cod de procedură penală, adică pedeapsa stabilită a fost individualizată contrar prevederilor legale.

În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2 lit. a) Cod de procedură penală, judecînd recursul, instanța de recurs, este în drept de a admite recursul, de a casa parțial sau total hotărîrea atacată, cu menținerea hotărîrii primei instanțe, cînd apelul a fost greșit admis.

Avînd ca suport cele menționate, Colegiul conchide că, temeiul la care invocat de procuror, este aplicabil din punct de vedere al prezenței erorilor de drept, fapt ce determină de a admite recursul și a casa decizia instanței de apel, cu menținerea sentinței primei instanțe.

9. În conformitate cu prevederile art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. a) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

DECIDE:

Admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Bălți, Pasat Liliana, casează decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 11 iunie 2014, în cauza penală în privința lui **Nesterenco Tatiana Victor**, cu menținerea sentinței Judecătoriei Edineț din 24 martie 2014, prin care aceasta a fost condamnată în baza art. 189 alin. (3) lit. e) Cod penal, la 6 ani închisoare cu executare în penitenciar de tip semiînchis pentru femei și amendă în mărime de 1 000 unități convenționale, ce constituie 20 000 lei, menținînd și celelalte dispoziții ale sentinței.

Termenul executării pedepsei cu închisoare lui Nesterenco Tatiana Victor, a calcula din momentul reținerii acesteia, cu includerea în acest termen, perioada aflării sub arest de la 24 martie 2014 pînă la 11 iunie 2014.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 16 decembrie 2014.

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Iurie Diaconu

Liliana Catan

Ion Guzun

Maria Ghervas